

ЯРОСЛАВА МАТІЧИН

ЧУМА У НАШИХ ГОЛОВАХ

Київ
2020

УДК 821.161
М33

Ярослава Матічин

М33 Чума у наших головах : роман. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2020. – 360 с.

ISBN 978-617-7910-24-3

Коли говорить зброя, мовкнуть музи... Коли порушується Божа гармонія любові і миру, приходять війни, холод і голод. Тоді на арену світового хаосу випливає вона – морова пошесть. Яка її личина на початках людської історії, нової ери чи сьогодення, не так важливо. Її ціль – смертельні жнива. Особливо, коли вона королева балу, який править сатана. Вона мінлива, підступна і неймовірно приваблива. Перша скрипка в оркестрі смертельного танку. На білий танець запрошує сама пані Чума. Хто прийме виклик? Єдиний, хто викликає повагу опонентки – чумний доктор. Олександр – лікар-інфекціоніст, який пройшов війну, лицар Крові Господньої, погодиться на це «чумне танго».

Віра в Боже провидіння проведе його крізь хаос, страх і смерть, бо попереду кохання – єдине і світле, на все життя, навіть коли остання надія гасне в душі, серце не втрачає віри. Коли співають музи, мовкне зброя...

УДК 821.161

ISBN 978-617-7910-24-3

© Матічин Я., 2020

© Видавництво Ліра-К, 2020

«Inter arma tacent Musae»

«Коли промовляє зброя, Музи мовчать»

*Замовкли Музи, бо говорить зброя
І мертву тишу розриває «Град»
Піднялась з бездни зникла Троя,
Щоб пережити жах і повернутись в ад.*

*Роки, століття, цілі ери –
короткий мир між війнами поник
Бо жага влади і політиків афери,
Немов чума, стирають світу лик.*

*І плачуть ангели - апологети
Над грішним людом, що втрачає Рай.
Бо їм миліші музи і поети,
Що прославляють мир і рідний край.*

*Хто хоче миру, хай готується до бою
І гостре слово точить, наче меч.
Нехай співають музи й змовкне зброя.
Зміїні голови війни злітають з плеч.*

ВСТУП

Олександр зручно вмовстився в комфортабельному кріслі літака. Хто б міг подумати? Він – молодий лікар-інфекціоніст – летить на медичний симпозиум до Іспанії, а саме – в неперевершену Барселону у складі поважної делегації представляти Україну в такий складний для країни час. Збулась мрія «чумного дохтора»! Сам собі не йняв віри. Це було фантастично й зовсім неочікувано, хоч, чого правду крити, цілком заслужено. Олесь був того гідний власними заслугами – молодий аспірант із щойно захищеною кандидатською, що подавав великі надії, доброволець, що викликався надавати медичну допомогу в зоні АТО, а ще, звичайно, спрацював батьків авторитет. Що ж, нехай! Був час розкидати каміння – тепер час їх збирати. Він ще мав жаль на батька, проте його хвороба згладила гострі кути їхніх непростих стосунків. Михайло Богданович з усіх сил намагався реабілітуватися в очах сина, особливо коли той довів, що козак-характерник у їхній сім'ї є, на що, властиво, високоповажний предок ісподіватись не міг. Але дитячий жаль і біль важко викоренити із глибин серця навіть коли ти – лицар Крові, він залишається на все життя. З ним можна змиритись, простити, але не забути. Кількагодинний переліт давав волю спогадам і спокійному неупередженому аналізу.

– А що, коли не долечу? – пролітала в голові шалена думка. 17 липня 2014-го. Той малазійський «Боїнг-777» з мирними людьми і дітьми, які спокійно пролітали над Україною, і гадки не мали, що керована Кремлем банда донецьких терористів забере їхнє життя. Ця жахлива картина весь час була перед очима. Зенітний ракетний комплекс «Бук» – смертоносна зброя, яку безперобійно постачала імперія сепаратистам на Сході України. Неоголошена війна, так звана антитерористична операція, мала знищити Україну, вкотре переламати і поставити на коліна перед «старшим братом», якому запраглося світового панування... Вкотре запраглось... Три сімки..., люди мали місію ангелів України. 283 пасажири і 15 членів екіпажу. Що відчували ті люди? Знали, що гинуть? Знали! Люди знають ту хвилину, ту миттєвість, коли відходять... Дивитися в очі смерті... Порожні, холодні, мертві очі... Так, вони дивились в очі са-

мої смерті, і це було жахливо. Серед пасажирів було майже сто лікарів, учених, діячів-спеціалістів, відомих у галузі боротьби зі СНІДом. Ці видатні люди летіли на міжнародну конференцію в австралійський Мельбурн. Їхні відкриття мали побороти смертельну недугу – «чуму ХХІ століття».

– То й не долечу, – подумки відповів собі молодий лікар. – Значить, так мені судилось.

З роками Олександр зрозумів, що страх не вирішує проблем, а тільки їх поглиблює. Звичайно, тільки дурний шукає на свою шкіру неприємностей. Береженого Бог береже, як то кажуть, проте є й інші обставини, через які має пройти людина. І тут вже вибір невеликий. Після збиття літака рішення визріло само собою, і Олександр попросився воювати, хоча батько ставав «на вуха». А він вижив і повернувся після річного перебування із зони бойових дій на Сході, радше з пекла, про яке волів не розповідати і не згадувати. Що відчув, що зрозумів, що побачив – найстрашніший з існуючих фільмів жахів людство ще не вигадало. Дике середньовічне варварство в новітні часи в центрі Європи – таке справді могло народитись тільки у схиблених безбожних головах. Сам викликався, бо хотів перевірити, на що здатний. Знав, що не боїться смерті. А вона його й минала...

Олександр відчував відповідальність у цій справі, його попереджала вона..., а він – не повірив. Та й хто б повірив? У цю маячню тоді не повірив би ніхто. Сумна доля Касандри! Той, хто приносив лихі звістки, ніколи не був героєм. Як лікар – не претендував на роль героя. Просто відчував потребу зупинити те лихо, що десятками років збиралось над Україною. Ця хмара мала пролитись кривавим дощем... Він був попереджений, знав правду, правду про ймовірність війни і приховав її. Тепер відповідальність була на ньому. Кров Господня, він її лицар і не боїться правди про війну!

Правда про війну. Хто її розкаже? Суперечлива і незрозуміла, як чуже горе... Спочатку серце рветься за кожним загиблим, хоч незваним, потім мозок блокує надмір негативу і сприймає суто статистичні дані. Гіркота втрати стає боєм окремих людей. Про втрати техніки вже ніхто й не говорить, тішаться втратами противника. Хто в полоні, хто пропав безвісті, чії останки привезено і передано землі? Знає один Бог. Він знає все, все бачить: людську дурість, продажність, захланність, страх, безумство і ЗРАДУ. Гріх Адама. Предвічний людський гріх, такий характерний, на жаль,

українцеві. Попри всіх таланти і здобутки, зрада зміюкою оповиває серце українця і раз по раз за кавалок кишки чи 30 срібняків забирає розум і все світле, що є в душі. У затишній оселі біля телевізора війна виглядає далекою і недосяжною, таким собі американським оскароносним бойовиком. З одного боку – психологічна паніка, з іншого – президент думає, міністри працюють, командири командують. Захід стурбований, Америка допоможе. Податок на армію, вишиванка і прапорець на машині заспокоюють совість. Що тримає тих хлопців? Бажання вижити і за всяку ціну повернутись додому. Вирватися з пекла. Олександр бачив, як ті хлопці потребували поради, розради і... сповіді, як шукали Бога, більше, ніж чистої сухої білизни і гарячого чаю. Як тішились появі капелана, просили охрестити нехрещених. Тут не було конфесій і розбрату, тут Бог єдиний, один для всіх люблячий батько, тому хрестик, вервечку, молитовника намагається мати кожен. Бо на Бога – єдина надія. Олесь і сам при першій можливості сповідався і приймав Святе Причастя. Кров Божа – це тримало і давало надію на життя. Він – лицар Крові – не думав про себе, рятуючи людську кров, латаючи ті жахливі рвані рани тіла, щоразу переживав хресну дорогу Спасителя з кожним пораненим, бо бачив у ньому зраненого людськими гріхами Ісуса, бачив свого ближнього. Усвідомлення власної місії рятувало і гартувало душу, бо розум відмовлявся приймати те, що у XXI сторіччі в центрі Європи велося тотальне знищення цивілізованого народу. Ніхто сьогодні не воює «свинячим рилом» під сурми з геральдиком на бойових колісницях. Потрібні навчені і озброєні кадрові підрозділи, справжня оборона – з окопами в три лінії, з танками і артилерією, необхідні ударні мобільні частини, готові нанести нищівний контрудар у місці ворожого прориву ... І що найголовніше – грамотні, талановиті воєначальники.

А правда про війну брутальна і жахлива, як і сама війна. Цільної лінії фронту немає, єдиного командування немає, позиції не укріплені; техніка несправна і незамаскована, озброєння не вистачає, боєприпасів мало, бійці погано навчені і до зими не готові, їжа неякісна ... Ворожі позиції треба видивлятися, а наші – видно за кілометр, два, три ... на перехрестях, без захисту стін, без прикриття дерев. Машини снують туди-сюди через лінію фронту. Противник усе бачить і знає, рятує те, що стріляє неточно. Стріляти у відповідь – не можна... Ті самі граблі і втрати людей через бездарність

і часом просто саботаж. ЗРАДА. Вона має запах, огидніший і нестерпніший за саму смерть.

Тому не всім щастило. Одних вдавалось рятувати і відправляти в лікарні до українських міст, інших... Суцільний траур за патріотами України, які боронили її суверенність і недоторканність. Олесь бачив справжній героїзм і людські слабкості, бачив любов до ближнього і пізнання Бога, бачив тих, хто падав у прірву... Намагався не судити, а розуміти. Війна – мерзенне породження пекла і вічне пекло тим, хто її розпалює. Олесь не мав себе за патріота чи героя, він пам'ятав заповідь «НЕ вбий» і клятву Гіппократа. Робив, що веліло серце. Чомусь і куля не брала, як того характерника.

– Може, правий батько, кажучи про ту козацьку силу духу й тіла? Хоч у чомусь правий...

За полеглими плакали рідні, плакала українська земля. Про себе Олесь так не думав...

«Ніхто не заплаче, ні батько, ні мати».

Батько... В своєму недоступному світі, мати... давно в кращому світі... А дівчина... Нема коханої. Її теж нема, але є віра...

З війни повернувся загартованим воїном... і цинічним до навколишнього міщанського світу. Він втратив страх. Страх – причина багатьох бід у світі. Згадалась у тему притча про страх і його «любу» чуму. Чоловік усміхнувся сам до себе, може би й розреготався вголос, але боявся потурбувати інших пасажирів. Мабуть, далеко не всі почуваються безпечно в літаку, але мусять вірити в те, що той долетить. Не варто їх ще більше страхати... Чума-моровиця... Страшніша за будь-який літак...

«Йшла одного разу чума по степовій дорозі, прикинувшись жінкою. І зустрівся їй сам Господь Бог.

„Куди йдеш, проклята?“ – запитав Господь.

Чума назвала йому ближнє місто.

„Тільки багато не вбивай там людей, – сказав Господь. – Така моя воля!“. І чума присягнулася, що вб'є тільки 100 осіб. І пішли вони кожен своєю дорогою. Аж раптом дізнається Господь – не сто осіб загинуло, а набагато більше.

Розгнівався Господь і викликав чуму до себе: „Як ти посміла мене обдурити?“.

А чума і відповіла: „Я своє слово дотримала. Хто понад сотню помер, то загинув не від хвороби, а від страху...“

Чи посміла б моровиця кинути виклик Всевишньому? Чумний лікар міг сказати впевнено – НІЗАЩО! Навіть його нахабна опонентка не стала б перечити Божій волі. Причина була в геть іншому – в людському маловірстві і СТРАХУ...

– «Що повисло, вже не втоне», – резюмував Олександр, коли одна з перспективних аспіранток відмовляла його летіти.

«Чого вона мною так переймається, – подумалось тоді, – може, я їй симпатичний? Переживає?»

І сам відразу розсміявся. Тільки не ця! Ця рідну маму продасть і не скривиться, ще й ляже під кого скажуть заради кар'єри. Значить, мітить на це місце. Дзуськи! Цього шансу Олесь чекав усе життя.

– Не переймайся мною, – жартома вщипнув аспірантку за круглу щічку. – Такі, як я, сухими з води виходять.

Та тільки губу закусилася з люті. Непробивний тип. Ханжа і жінконенависник! На якій козі до нього під'їхати?! Овіяний легендою, магнетизмом справжнього чоловіка, Олесь розбурхував уяву не одної замріяної дівчини, але шансів не було ні в кого...

«Улюбленець долі» тільки плечима здвигнув. Не його типаж! Ніхто не знав, що робиться у його зраненій і такій чутливій душі. Та й кому це треба? Він – серйозний, цілеспрямований молодий чоловік з планами, які не вписуються в стандартне мислення сучасних, домінуючих «супер-гьорлів». Для нього ідеалом жінки залишалась тендітна тілом і сильна духом мати. Ця жінка за своє коротке життя навчила його, що силою не варто хизуватись. Нахабство і бажання «пробити стіну», «йти по трупах» до мети – не кінцева мета перебування людини на Землі. Є вищі матерії, заради яких варто жити, жити гідно й тихо, не привертаючи до себе зайвої уваги. Й так само гідно зійти зі сцени життя, покірно прийнявши волю Божу. Мати! Вона дуже хотіла жити, заради свого синочка, але не скиглила й не нарікала на весь світ. З покусаними до крові устами вона мужньо зносила біль і намагалася всміхатись до свого хлопчика. Він мав запам'ятати її молододу і красивою, навіть коли нагла хвороба забирала останні сили!

Чи є нині такі жінки? Є, але наразі зустрічались тільки кар'єристки-феміністки або дівчата, які шукали багатого й успішного чоловіка. Тому Олесь і не поспішав увінчувати себе вузами Гіменея. В нього була мета! Ядзя! Ніби все безнадійно, але чоловік

не збирався здаватись. Якась неймовірна одержимість гнала його в Іспанію, і в душі жевріла ще іскорка надії...

– Ще й як долечу! – впевнено всміхнувся чоловік і втомлено заплющив очі. Його чума не могла чекати. Стара, як світ, недуга давалася чути. «Чума предвічна» – іменував її Олесь. Поки є час, варто перепочити. Час розслабитися, щоб життя промайнуло перед очима не за мить, а наче у сповільненій плівці з глибоким аналізом і усвідомленням того, що з ним відбувається і відбувалося останнім часом. Темп минулих місяців не залишав часу на роздуми, а тут раптом ця тиша! Кілька годин спокою у небі!

ЧАСТИНА ПЕРША

ТРИ ЖІНКИ

Аделя

Багато хто заздрив хлопцеві – він народився в заможній, як на ті часи, родині. Був добробут, інтелігентна родина, статус серед львівської еліти, а це все в людському понятті дорогого вартувало. А воно з боку, може, й виглядало гарно, бо брудної білизни з хати ніхто не виносив, а непорозуміння не переростали в гучні скандали. Вони набували «інтелігентної» форми. «Холодна» війна і ввічлива неприязнь, аби люди не казали. Правда, кількість «скелетів» по шафах усе збільшувалась і збільшувалась, але чужі в них порядки не робили, а свої – не поспішали витягати на світ Божий свої антагонізми. Але Олесь змалечку знав, що не все у його маленькому «датському» королівстві гаразд. Діти інтуїтивно відчують фальш дорослих і від того страждають не менше, ніж від відкритої конфронтації.

– Тобі добре, Ольку, – не раз під'юджувала сусідка й одно-класниця Настя. – Ти у нас дохторський синок, мамка в тебе байдики б'є, на роботу не ходить, бабка з дідом пилинки здувають, вуйко на поляки чухнув, сам один вдома, мамин синочок-мазунчик, не те, що у нас... – вже гірко зітхала дівчинка. – Мамка в дві зміни на заводі гарує, ті малі шмаркачі на моїй шиї, а татусь своє горе періодично заливає всім, що горить.

На ті слова Олесь тільки густо червонів і опускав очі додолу. Справді, на фоні Настиних проблем його власні виглядали смішними й недоречними. У дівчинки батько пиячив, дивно, що ще в три шиї не погнали з роботи, два молодші брати були під її опікою, а ще треба було допомагати матері, яка фактично утримувала всю родину.

– Не знаю, чого мамка терпить усе це. Я б на її місці вигнала старого пияка під три чорти. А то обпирає, чистить, їсти готує, а воно все в горілку переводить з друзками своїми.

– Любить, напевне, – тихо вичавив Олесь.
– Любить?! – пирхнула дівчина. – Це у вас, багатих, все теревені про кохання-зітхання, а нам, робочому люду, нема часу перейматися такими дурницями. Терпить, бо немудра, хоч і моя мати, залізла в те ярмо, та й тягне свою лямку за звичкою. От я ніколи б так не робила. Сучасна емансипована жінка сама має вибирати, як їй жити і з ким. Сама собі голова!

Так Олесь зустрів у своєму житті першу юну феміністку. Вона й Олесеву матір вважала тютюю, такою собі домашньою тваринкою, яка живе в тепличних умовах, створених «паном дохтором». Хлопець і тут змовчував, бо не хотів розповідати про сімейні проблеми, сховані за сімома замками.

Насправді ж усе було геть інакше...

Хоч малому Олесеві загальна картина ще не складалася, повне увявлення трагедії прийшло згодом... Щаслива родина, гідна поваги й заздрості...

Михайло Богданович, батько Олесь, вже був саме Михайлом Богдановичем, коли познайомився з молодою лаборанткою Аделею. Коли авторитетний хірург-онколог попросив її особисто зробити аналізи на гістологію, то дівчині аж дух перехопило від радості й довіри, яку їй виявили. Вона нещодавно потрапила на роботу в цю геть непривабливу лабораторію, але це для неї було щастям, майже вершиною її мрій. Аделя кохалася на хімічних експериментах змалечку, за що їй часто діставалось «на горіхи», дитяча пристрасть із роками переросла в необхідність вчитись і пізнавати. Дівчина закінчила хімічний факультет університету і мріяла досліджувати й далі цю цікаву і щоразу нову галузь науки. На кафедрі її не залишили, були більш «перспективні» претенденти. Яюсь прилаштувалася на кілька годин у шкільну лабораторію пробірки мити після шкільних «експериментів». Це геть суперечило її творчим поривам у царині хімії, але все, що відбувається в житті, – воно до кращого. Аделя щиро заприятелювала з молодою вчителькою біології, яка часто кликала її на допомогу. Саме вона, Ірина Петрівна, чи просто Іруся, відкрила в ній новий талант, а саме – вміле поєднання біології та хімії.

– Дівчино! Та тобі в медицину треба. В тебе такий оригінальний склад розуму і знання є, от практики бракує. Ти б точно зробила прорив у науці – винайшла б еліксир молодості, – заохочувала

подруга. – А замість того, щоб рости, миєш тут старі пробірки, ди-хаєш тими випарами...

– Я – лабораторна миша, от і сиджу собі тут тихенько. Зате маю час мудрі книжки читати і вчитись наразі теоретично.

– Що ж, нехай. Перехідний період потрібен усім, але ти тут не маєш засиджуватись.

Ірина не тільки радила, але шукала шляхи вирішення Аделиного працевлаштування. І таки домоглася свого. Її майбутній чоловік працював в медінституті. На пенсію йшла їхня завідувачка онколабораторії. Після внутрішніх переміщень з'явилась вакансія лаборанта. Аделя пройшла співбесіду, і її погодилися взяти на випробувальний термін. За цей час вона мала себе гарно зарекомендувати. Аделя не знала, кому більше дякувати – Ірині чи її Степанові. Це був шанс, і вона вхопилася за цю рятівну ниточку. В обов'язки входили клінічні аналізи, і дівчина відразу зрозуміла їхню важливість при обстеженні онкологічних хворих. Хоча специфічних біохімічних змін в організмі онкологічних хворих на 100% установити неможливо, проте при деяких пухлинах виявляються характерні зміни. Тому дівчина працювала дуже уважно, вчилася швидко і ніколи не відмовлялась від роботи. А працювати було не легко. Насамперед психологічно. Одна справа – проводити досліди, мати справу з бездушними лабораторними хімікатами, а інша – знати, що досліджуєш живу плоть, можливо, вражену страшною недугою. Аделя уявляла тих безіменних людей, яких в очі не бачила, але відчувала велику відповідальність перед ними. Адже йшлося про вирок життя чи смерті, можливість рятуватись і пошук шляхів у вигляді операції, інтенсивної терапії чи добровільного відречення від боротьби й очікування смерті. Варіантів було безліч, а шансів, як правило, один з мільйона, коли йшлося про страшний вирок. Аделя співпереживала з тими людьми, в яких аналізи були поганими. Як сказати людині, що в неї тяжка, а часом і смертельна недуга? Як їй подивитися в очі? Дівчина й сама відчувала відповідальність за кожен аналіз, тому надзвичайно уважно вивчала кожну клітинку, кожну часточку плоті. Її легковажна помилка могла комусь вартувати життя. От сказали людині, що в неї рак, а вона так перейнялася, що отримала інфаркт або інсульт. На чій то совісті? А потім – вибачте, я аналізи сплутала! Чи то буде виправданням перед померлою чи спаралізованою людиною? А як дивитися в очі родині тієї людини?

